

eenstemming en die was er in ruime mate. Van Veldhuizen stelde Grosheide op menig punt gerust: 'We staan vrij dicht bij elkander. Maar het is waar: ik ben vreeselijk bang voor 'dogmatische' exege-se. Mijn standpunt is zoo wat tusschen het uwe en het ethische in. Wilt ge: oud-ethisch in den trant van Saussaye sr. en Roozemeyer met dit verschil, dat ik geen filosoof ben. Ik bedroef mij erover als gereformeerden met de exege-se knoeien maar nog meer als ethi-schen *nog erger* met de exege-se knoeien.'²⁰ Van Veldhuizen, wiens doel feitelijk was een bijbelvertaling van ethischen en gereformeer-den, kwam Grosheide zoveel mogelijk tegemoet in praktische vertaalkwesties en liet niet na hem te prijzen voor zijn pogingen de exege-se vanuit eigen, gereformeerd standpunt te bezien.

Toen in 1912 bekendheid werd gegeven aan het project, onder-vond Grosheide weinig weerstand binnen eigen kring, zij het dat er discussie was over de vragen, met welke richtingen of personen kon worden samengewerkt en wie de vertaling ter hand zou moe-ten nemen: de kerk of een gezelschap geleerden?²¹ Dit verschil van inzicht stond in datzelfde jaar zijn benoeming tot hoogleraar aan de Vrije Universiteit voor het Nieuwe Testament niet in de weg.

Alras bleken Van Veldhuizen en Grosheide de spil van het pro-ject te vormen, die, anders dan Pont en De Zwaan, ijverig en op tijd werkten; Van Ling en Van Rhijn waren in 1913 overleden. Van Veldhuizen had in Grosheide zijn man gevonden. Toen er in 1913 te Groningen een vacature ontstond voor de exege-se van het Nieuwe Testament, bekende Van Veldhuizen aan Grosheide: 'Daar ik niet op het tweetal wilde prijken, had ik u er op willen hebben. Dat is bijna gelukt. Ook al was ik er van overtuigd dat gij het niet begeerdet, had ik dat toch een aardige hulde gevonden.'²² Van Veldhuizens waardering werd alleen maar sterker, toen het werk van de bijbelvertaling vertraging ondervond. 'Wanneer wij beiden het werk ondernomen hadden zonder zooveel remmen', verzuchtte Van Veldhuizen op 29 oktober 1915 in een brief aan Grosheide, 'dan was de vertaling al klaar geweest.'²³ Het jaar daarop overwoog Van Veldhuizen zelfs om het vertaalproject met Grosheide alleen voort te zetten.

Al deze sympathie ten spijt, bleef er van Grosheides zijde reserve in de samenwerking. Een en andermaal correspondeerde hij met Van Veldhuizen over het punt van de inspiratie van de Schrift, zonder dat dit verschil van inzicht werd overbrugd. In zijn inaugu-rele oratie over *Nieuw-testamentische exege-se* sneed Grosheide dit spanningsveld aan. Handelend over de verhouding tussen dogma en exege-se, wees hij op de *Selbstzweck* van de exege-se, die met het dogma als zodanig niets te maken had, maar vermeldde hij tevens zijn exegetisch *a priori* van *dogmatisch* karakter: dat de Heilige Schrift is het Woord van God.²⁴ Van Veldhuizen begreep dat hier

tgart, 1910⁸ (eerste druk 1898).

¹⁴ Zie over deze vertaling het artikel van M.J. Aalders in dit nummer.

¹⁵ C. Houtman, 'De Leidse en de Utrechtse vertaling', in: A.W.G. Jaakke en E.W. Tuinstra (red.), *Om een verstaanbare bijbel. Neder-landse bijbelvertalingen na de Statenbijbel* (Haarlem/ Brussel 1990) 214. Vgl. Grosheide, *Nieuwe vertaling*, 261.

¹⁶ Veldhuizen, *Nieuwe bijbelvertaling*, 778. De notulen van deze kring van vertalers berusten in het *Archief van het Neder-lands Bijbelgenootschap*, nr. 236-2. Het Utrechts Archief, Utrecht.

¹⁷ Zie: F.W. Grosheide, 'Herziening der Statenver-taling namens de generale synode der Gereformeerde Kerken?', *Gereformeerd Theologisch Tijdschrift*, xv (1914) 139, 140.

¹⁸ Van Veldhuizen aan Grosheide, 12 april 1911. *Archief-Grosheide*.

¹⁹ H. Bavinck, *Modernisme en orthodoxie. Rede gehou-den bij de overdracht van het rectoraat van de Vrije Universiteit op 20 oktober 1911* (Kampen 1911) 36. Vgl. het kritische commen-taar van J.B. Netelenbos op deze opmerking van Bavinck: 'ik heb het nooit gemerkt, tenzij in esoterische onderonsjes.' 'Een terugblik', *Stemmen voor Waarheid en Vrede*, lx (1923) 465.